

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Tabán, a hajdani Kis-Pest*

Forrás: *Magyar Hirlap*

Bp
(Hely)

1928. 12. 2.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Olda

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1928"

Személy

Közp. ny

Tabán, a hajdani Kis-Pest

Annak a festői városrésznek, amelynek ma már csak az omladékai vannak meg, a Gellérthegy tövében elterülő Tabánnak neve körül sok vita zajlott le. Voltak, akik II. Endre több oklevelére hivatkozva a *Tabán-hegyről* eredőnek mondták a Tabán elnevezést. II. Endrének több oklevelében történik ugyanis említés a Tabán hegyről. Az egyik 1212-ből eredő oklevél azt mondja, hogy a *Tabán-hegy* Buda és a hőforrások vidéke között áll. Egy másik nyelvi magyarázatot a szakértők sokkal valószínűbbnek mondanak. Eszerint a Tabán nevé, a *hegy-alját*, a vár alatt elterülő területet jelentő *tabán* szóból magyarázzák. A tabán szó a szerb nyelvben nem ismeretlen török eredetű szó és a Gellérthegy környékén elterülő városrésznek ezt a nevet a szerb telepesei adták.

Budának évszázadokon át jelentékeny városrésze volt a Tabán, amelyet valamikor régen, amikor még az *Árpád-házi*, az *Anjou* és a *Jagello*-családok uralkodtak Magyarországon *Kis Pest*-nek nevezték. Nagy Lajos király alatt a Sárospárd közelében elterülő városrészt *Alhéviznek*, majd *Erzsébetfalvának* nevezték. Amikor Magyarország a török félhold uralma alatt állott, a Tabánt és a Krisztinavárost, amelyek egy városrészt alkottak, Hosszúvárosnak hívták.

A török uralomnak a mai Tabánban már csak nagyon kevés emléke áll. A törökök emlékét őrzik a budai fürdők, köztük a Rudas-fürdő, amelyet Musztafa basa építtetett 1556-ban és amely fürdőt valamikor *Musztafa-fürdőnek* nevezték. A Rácz-fürdő, amelyet a királyi család használatára építettek.

A török hódoltság idejében szintén a törökök birtokába jutott, akik a Lukács- és Császár-fürdőnél is nagyobb építkezéseket végeztek. Budavár 1867-iki ostroma után a Budán lakó törökök legnagyobb része otthagyta lakóhelyét és a továbbra is Budán élő török családok lassankint beleolvadtak a magyarságba és a szerb lakosságba. A XVII. században már annyi szerb lakosa volt Tabánnak, hogy megalapították a tabáni szerb egyházközséget.

A régi Tabán nevezetes házai között még ma is áll az a ház, amelyben *Semmelweis Ignác*, a világhíres orvos látta meg a napvilágot. A Döbrentei téren egy egyemeletes ház az 1810-iki tűzvésznek az emlékét hirdeti.

Tabán XIX. századeleji lakosainak életéről érdekes adatokat jegyzett fel egy *Gaál György* nevű régi magyar író. Azt írja többek közt *Gaál György*: „A borbélyommal elmentem a Rátzvárosi sörházba, ott két kopaszfejű matematikusok egy pint sör mellett ültek, de bezzeg ott sógor uram is azt tanulhatta volna tőlük, amit a világ teremtésén senkisem tudott. Az egyik matematikus a pohárnak üres fundusába tekintvén, a másiknak megbizonyította, hogy a cirkulus nem gömbölyű, hanem négyszögletű. En ezt meg akarván tapasztalni, mindjárt egy pint sört hoztattam magamnak.”

Más helyütt azt írja *Gaál György*: A kedves Halbeltzöfli Banknál (a rátzvárosi kávéházban) mindaddig megjelentem, míg az erszényemet meg nem lapította és így nem ott híztam, ahol bíztam.” A tabáni vendéglőkről megemlékezik *Vahot Imre* is egy kalauzában, amely Pestet és Budát ismerteti. Ír *Vahot Imre* az Aranybárány tabáni szállóról és mint kitűnő vendéglőt, említi fel a *Három kapúshoz* címűt.

vendéglőt (Ily nevű vendéglő még ma is van Budán és néhány évvel ezelőtt ebben a kis korcsmában konspirációt fedezett fel a rendőrség.) A régi tabáni vendéglők között még ma is fennáll a *Mély pince*, amely valamikor régen a hajósoknak volt híres vendéglője s amely az utóbbi években irodalmi korcsma jellegét nyerte. Gyakran megfordult ebben a vendéglőben egy kis kvaterkázásra *Bródy Sándor*, *Krúdy Gyula* és több fiatal magyar író.

Tabán jellegzetes kis házait az idő és a csákány már kikezdte és a főváros városrendező tervei már évekkel ezelőtt halálra ítélték ez a festői városrészt.